

KUBA JAŁOSZYŃSKI¹

ŚLUŻBA KONTRTERRORYSTYCZNA POLICJI

Począwszy od 2016 r. obszar bezpieczeństwa związany z przeciwdziałaniem i reagowaniem na zdarzenia o charakterze terrorystycznym uległ uporządkowaniu oraz zdefiniowaniu, określone zostały również podmioty odpowiedzialne w państwie za bezpieczeństwo, innymi słowy — powstały jego ramy formalno-prawne.

Początek wprowadzania tych rozwiązań wiąże się z uchwaleniem przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustawy o działaniach antyterrorystycznych². Ustawa uregulowała wiele ważnych kwestii w zakresie

¹ Prof. dr hab. Kuba Jałoszyński — profesor nauk społecznych (2012 r.). Od ponad 30 lat zajmuje się problematyką związaną z walką z terroryzmem i przeciwdziałaniem zagrożeniom terrorystycznym. W 1997 r. uzyskał stopień naukowy doktora nauk wojskowych w specjalności taktyka — po obronie rozprawy doktorskiej pt. *Taktyka działania pododdziałów antyterrorystycznych* (Wydział Wojsk Lądowych Akademii Obrony Narodowej w Warszawie). W 2004 r. uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego nauk wojskowych w specjalności dowodzenie — po kolokwium habilitacyjnym i przedstawieniu rozprawy habilitacyjnej pt. *Koncepcja współczesnych działań antyterrorystycznych* (Wydział Wojsk Lądowych Akademii Obrony Narodowej w Warszawie). Przez 23 lata służył w warszawskim pododdziale antyterrorystycznym, w tym przez 9 lat jako jego dowódca. Twórca koncepcji utworzenia centralnego pododdziału kontrterrorystycznego Policji. Pełnomocnik komendanta głównego Policji do jego utworzenia (2002 r.). Doradca ministra spraw wewnętrznych i administracji ds. terroryzmu, sekretarz Międzyresortowego Zespołu ds. Zagrożeń Terrorystycznych, kierownik Stałej Grupy Ekspertckiej przy tym zespole (2006/2007 r.). Doradca Sejmowej Komisji ds. Służb Specjalnych Sejmu VIII kadencji. Nauczyciel akademicki (profesor zwyczajny) w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie. Autor licznych opracowań w obszarze działań kontrterrorystycznych, m.in. jedynych polskojęzycznych podręczników z zakresu taktyki antyterrorystycznej, a także izraelskiego systemu wyszkolenia strzeleckiego, jak również takich monografii, jak: *Współczesny wymiar antyterroryzmu*, Warszawa 2008; *Jednostka kontrterrorystyczna — element działań bojowych w systemie bezpieczeństwa antyterrorystycznego*, Szczytno 2011; *Biuro Operacji Antyterrorystycznych Komendy Głównej Policji — 1976–2014*”, Szczytno 2014; współautor publikacji: *Kontrterroryzm — siły specjalne, działania, wydarzenia w 2016 roku*, Szczytno 2017, *Kontrterroryzm — siły specjalne, działania, wydarzenia w 2017 roku*, Wrocław 2018.

Kontakt z autorem za pośrednictwem redakcji.

² Ustawa z 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych (DzU z 24 czerwca 2016 r., poz. 904); dalej jako ustawa antyterrorystyczna.

przeciwdziałania zagrożeniom antyterrorystycznym i zwalczania ich. Wprowadziła podział czynności wykonywanych przez służby i formacje w odniesieniu do zagrożenia terroryzmem. Dokonano także, postulowanego od lat, rozdziału kompetencji w zakresie odpowiedzialności za ich realizowanie, a także wskazano na podmiot odpowiedzialny za dowodzenie w sytuacji prowadzenia działań w obliczu dokonanego ataku terrorystycznego lub prowadzenia ich w ramach operacji mającej na celu zatrzymanie osób podejrzewanych o działalność terrorystyczną.

Po wielu latach ustawodawca zdefiniował w końcu pojęcia działań antyterrorystycznych i kontrterrorystycznych. Zgodnie z art. 2 ustawy antyterrorystycznej — „Ilekcroć w ustawie jest mowa o: 1) działaniach antyterrorystycznych — należy przez to rozumieć działania organów administracji publicznej polegające na zapobieganiu zdarzeniom o charakterze terrorystycznym, przygotowaniu do przejmowania nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych przedsięwzięć, reagowaniu w przypadku wystąpienia takich zdarzeń oraz usuwaniu ich skutków, w tym odtwarzaniu zasobów przeznaczonych do reagowania na nie”.

Odpowiedzialność za prowadzenie działań antyterrorystycznych ustawa antyterrorystyczna nakłada na szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego — art. 3.1: „Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, zwany dalej «Szefem ABW», odpowiada za zapobieganie zdarzeniom o charakterze terrorystycznym”.

Działania kontrterrorystyczne ustawodawca zdefiniował w art. 2 ustawy antyterrorystycznej: „Ilekcroć w ustawie jest mowa o: [...] 2) działaniach kontrterrorystycznych — należy przez to rozumieć działania wobec sprawców, osób przygotowujących lub pomagających w dokonaniu przestępstwa o charakterze terrorystycznym, o którym mowa w art. 115 § 20 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. — Kodeks karny (Dz. U. poz. 553, z późn. zm.), prowadzone w celu wyeliminowania bezpośredniego zagrożenia życia, zdrowia lub wolności osób lub mienia przy wykorzystaniu specjalistycznych sił i środków oraz specjalistycznej taktyki działania”.

Odpowiedzialność za prowadzenie działań kontrterrorystycznych ustawa antyterrorystyczna nakłada na ministra spraw wewnętrznych i administracji — art. 3.2.: „Minister właściwy do spraw wewnętrznych odpowiada za przygotowanie do przejmowania kontroli nad zdarzeniami o charakterze terrorystycznym w drodze zaplanowanych przedsięwzięć, reagowanie w przypadku wystąpienia takich zdarzeń oraz odtwarzanie zasobów przeznaczonych do reagowania na te zdarzenia”. Dyspozycja art. 27 ustawy antyterrorystycznej, wprowadzając zmiany w ustawie o Policji³, identyfikuje tę formację jako odpowiedzialną w Rzeczypospolitej Polskiej za prowadzenie działań kontrterrorystycznych: „W ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2015 r. poz. 355, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany: 1) w art. 1 w ust. 2 po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu: «3a) prowadzenie działań kontrterrorystycznych w rozumieniu ustawy

³ Ustawa z 6 kwietnia 1990 r. o Policji (DzU z 2015 r., poz. 355 z późn. zm.); dalej jako ustawa o Policji.

z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych (Dz. U. poz. 904)»⁴. Tym samym zgodnie ze standardami zachodnioeuropejskimi Policja została wskazana jako formacja przeznaczona do realizacji działań kontrterrorystycznych, posiadania sił odpowiednio wyposażonych i wyszkolonych do ich skutecznego prowadzenia.

Realizacja działań kontrterrorystycznych opisana jest w rozdziale 4 ustawy antyterrorystycznej zatytułowanym „Działania antyterrorystyczne na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym, w tym działania kontrterrorystyczne”.

Artykuł 18 ustawy antyterrorystycznej określa podmioty właściwe do dowodzenia tego typu działaniami: „Kierującym działaniami antyterrorystycznymi podejmowanymi przez właściwe służby lub organy w ramach ich ustawowych zadań na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym, zwanym dalej «kierującym działaniami», jest:

- 1) wyznaczony przez komendanta głównego Policji, a w przypadkach niecierpiących zwłoki — przez właściwego miejscowo komendanta wojewódzkiego Policji funkcjonariusz Policji, w szczególności w przypadku obecności na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym innych służb i organów;
- 2) wyznaczony przez Ministra Obrony Narodowej, a w przypadkach niecierpiących zwłoki — przez Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej żołnierz Żandarmerii Wojskowej, w przypadku zdarzenia o charakterze terrorystycznym na obszarach lub w obiektach należących do komórek i jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych albo administrowanych przez te komórki i jednostki organizacyjne”.

Ustawa antyterrorystyczna wprowadziła rozwiązanie formalno-prawne dotyczące możliwości oddania strzału z założeniem jego śmiertelnego skutku, który został określony w ustawie jako „specjalne użycie broni” (powszechnie definiowanego jako strzał ratunkowy), a także oddanie strzału na rozkaz. W jej art. 23.1. określono: „W ramach działań kontrterrorystycznych, jeżeli jest to niezbędne do przeciwdziałania bezpośredniemu, bezprawnemu, gwałtownemu zamachowi na życie lub zdrowie człowieka lub do uwolnienia zakładnika, a użycie broni palnej w sposób wyrządzający możliwie najmniejszą szkodę jest niewystarczające i przeciwdziałanie takiemu zamachowi lub uwolnienie zakładnika w inny sposób nie jest możliwe, dopuszcza się, z uwzględnieniem wszelkich okoliczności zdarzenia o charakterze terrorystycznym oraz możliwości działań kontrterrorystycznych, użycie broni palnej przeciwko osobie dokonującej zamachu albo biorącej lub przetrzymującej zakładnika, którego skutkiem może być śmierć lub bezpośrednie zagrożenie życia lub zdrowia tej osoby, zwane dalej «specjalnym użyciem broni». 2. Specjalne użycie broni odbywa się na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. poz. 628 i 1165 oraz

⁴ Art. 27 ustawy antyterrorystycznej.

z 2014 r. poz. 24 i 1199), z zastrzeżeniem odrębności przewidzianych w niniejszym artykule oraz w art. 22 ust. 7”.

Oddanie strzału na rozkaz, w ramach specjalnego użycia broni, regulują zapisy art. 23 ustawy antyterrorystycznej w ustępach 5 i 6, które określają: „5. Decyzję o dopuszczalności specjalnego użycia broni może podjąć oraz cofnąć kierujący działaniami. Kierujący działaniami niezwłocznie przekazuje decyzję dowódcy grupy kontrterrorystycznej oraz informuje o podjętej decyzji organ wyznaczający kierującego działaniami. 6. Po otrzymaniu decyzji o dopuszczalności specjalnego użycia broni dowódca grupy kontrterrorystycznej może wydać rozkaz specjalnego użycia broni przez funkcjonariuszy lub żołnierzy grupy kontrterrorystycznej, określając cel i sposób specjalnego użycia broni”.

Rozwiązanie to, aczkolwiek budzące pewne wątpliwości⁵, stanowi krok w dobrym kierunku. Jest podstawą do dalszych prac nowelizacyjnych w celu wprowadzenia rozwiązań w sposób jednoznaczny rozwiązujących kwestię tzw. strzału ratunkowego.

W celu usprawnienia realizacji zadań reagowania na zagrożenie terrorystyczne komendant główny Policji polecił opracowanie: „Koncepcji usprawnienia, koordynacji i ujednoczenia systemu jednostek i komórek antyterrorystycznych Policji”. Zespół, powołany decyzją nr 332 z 29 września 2016 r. komendanta głównego Policji, przedstawił kierownictwu Policji koncepcje, której realizacja została podzielona na dwa etapy⁶.

Etap I zakładał wprowadzenie zmian organizacyjnych w 2017 r. polegających m.in. na powołaniu służby antyterrorystycznej w Policji, w skład której wejdą wszystkie jednostki i komórki antyterrorystyczne Policji, przekształceniu Biura Operacji Antyterrorystycznych KGP w Centralny Pododdział Antyterrorystyczny Policji jako jednostki organizacyjnej Policji podległej komendantowi głównemu Policji. Jednocześnie przewidywał ujednoczenie i zoptymalizowanie struktur wewnętrznych samodzielnych pododdziałów antyterrorystycznych Policji oraz przekształcenie sekcji antyterrorystycznych komend wojewódzkich Policji w wydziały antyterrorystyczne komend wojewódzkich Policji, w ramach posiadanych normatywów etatowych. Podczas realizacji tego etapu niezbędne było opracowanie i wprowadzenie przepisów regulujących funkcjonowanie służby antyterrorystycznej Policji. Pozwoliłoby to na podniesienie sprawności koordynowania, zarządzania oraz realizacji zadań przez pododdziały antyterrorystyczne Policji z jednoczesnym funkcjonowaniem centralnego odwodu antyterrorystycznego komendanta głównego Policji⁷.

Etap II przewidziany do realizacji w latach 2018–2020 zakładał całkowite ujednoczenie struktur organizacyjnych jednostek antyterrorystycznych

⁵ Zob. K. Jałoszyński, M. Stępiński, *Artykuł 23 ustawy o działaniach antyterrorystycznych — specjalne użycie broni — w ocenie ekspertów pododdziałów antyterrorystycznych*, „Przegląd Policyjny” 2017, nr 2.

⁶ Na podstawie *Koncepcji usprawnienia, koordynacji i ujednoczenia systemu jednostek i komórek antyterrorystycznych Policji*, Warszawa 2017 (maszynopis — niepublikowany).

⁷ Tamże.

Policji. Osiągnięcie docelowych stanów etatowych oraz pełnego zabezpieczenia sprzętowo-materiałowego określonego w normach wyposażenia usprawniłoby system zabezpieczenia kontrterrorystycznego kraju. Wiązałoby się to ze zwiększeniem w tym okresie stanów etatowych Biura Operacji Antyterrorystycznych KGP (dalej jako BOA), Samodzielnych Pododdziałów Antyterrorystyczny Policji pozwalających na podniesienie skuteczności reagowania na zagrożenie terrorystyczne w kraju⁸.

W trakcie realizacji koncepcji dokonano modyfikacji działań określonych w etapie I i II poprzez utworzenie z sekcji antyterrorystycznych Policji komend wojewódzkich Policji (w Opolu, Kielcach, Lublinie, Gorzowie Wielkopolskim, Radomiu, Bydgoszczy, Olsztynie) samodzielnych pododdziałów antyterrorystycznych Policji, z pominięciem etapu utworzenia wydziałów antyterrorystycznych komend wojewódzkich Policji. Jednocześnie z Wydziału Realizacyjnego Komendy Stołecznej Policji utworzono Samodzielny Pododdział Antyterrorystyczny Policji w Warszawie. Spowodowało to ujednoczenie struktury organizacyjnej jednostek antyterrorystycznych Policji we wszystkich komendach wojewódzkich Policji i Komendzie Stołecznej Policji. Zmiany te zostały wprowadzone zarządzeniem nr 10 komendanta głównego Policji z 14 kwietnia 2017 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie szczegółowych zasad organizacji i zakresu działania komend, komisariatów i innych jednostek organizacyjnych Policji oraz decyzją nr 88 komendanta głównego Policji z 21 kwietnia 2017 r. w sprawie utworzenia samodzielnych pododdziałów antyterrorystycznych Policji oraz określenia ich struktury organizacyjnej i etatowej⁹.

Konsekwencją wprowadzonych zmian było zwiększenie stanu etatowego przekształconych w Samodzielne Pododdziały Antyterrorystyczne Policji Sekcji Antyterrorystycznych o kilka etatów, a także zwiększenie stanu etatowego i wprowadzenie nowych rozwiązań strukturalno-organizacyjnych w BOA KGP. Zmiany te pozwoliły na wprowadzenie całodobowej gotowości komponentu bojowego — Wydziału Bojowego BOA — pozwoliła na to struktura organizacyjna oparta o pięć wydziałów bojowych.

W 2018 r. podjęto działania legislacyjne zmierzające do wyodrębnienia w ramach struktur Policji służby kontrterrorystycznej, obok już istniejących służb: prewencji, kryminalnej, śledczej, spraw wewnętrznych, oraz wspomagającej. Rozwiązanie takie ma istotny wpływ na czytelność dowodzenia, odpowiedzialność, szybkość przepływu informacji, poleceń i reagowania na rozwój wydarzeń w aspekcie prowadzonych działań. Pododdziały specjalne Policji ze względu na swoją specyfikę, odrębność organizacyjną oraz charakter realizowanych zadań i niekonwencjonalną taktykę, nie mieściły się w kanonach żadnej z dotychczas wyodrębnionych służb policyjnych.

Rada Ministrów 4 września 2018 r. przyjęła projekt zmian w ustawie o Policji, na mocy których miała zostać wyodrębniona nowa służba

⁸ Tamże.

⁹ Tamże.

kontrterrorystyczna. Projekt trafił pod obrady Sejmu¹⁰. W uzasadnieniu projektu zwrócono uwagę, że proponowane zmiany ostatecznie ujedynolą funkcjonowanie systemu jednostek kontrterrorystycznych Policji przez wyodrębnienie ze służby prewencji pododdziałów antyterrorystycznych Policji i utworzenie w Policji służby kontrterrorystycznej. Nowa służba ma być odpowiedzialna za prowadzenie działań kontrterrorystycznych oraz wspieranie działań jednostek organizacyjnych Policji w warunkach szczególnego zagrożenia lub wymagających użycia specjalistycznych sił i środków oraz specjalistycznej taktyki działania¹¹.

Projekt zmian ustawowych przewidywał przypisanie jednostce BOA kompetencji w zakresie koordynowania, przygotowania i realizacji działań kontrterrorystycznych w Policji. Jednocześnie jej twórcy przewidują wprowadzenie w życie rozwiązań, zgodnie z którymi, w celu zapewnienia skuteczności reagowania na zdarzenia o charakterze terrorystycznym, działania kontrterrorystyczne realizowane będą przez BOA oraz samodzielne pododdziały kontrterrorystyczne Policji. I co najważniejsze z pierwszeństwem przed innymi działaniami. W przypadku wdrożenia obecnie projektowanych zmian ustawowych będziemy mieli do czynienia także z przeobrażeniem istniejącego BOA w Centralny Pododdział Kontrterrorystyczny Policji BOA, zaś samodzielne pododdziały antyterrorystyczne Policji (SPAP-y) staną się Samodzielnymi Pododdziałami Kontrterrorystycznymi Policji. BOA będzie jednostką organizacyjną Policji podległą bezpośrednio komendantowi głównemu Policji, a jej dowódcę powoływać ma, spośród oficerów służby kontrterrorystycznej, komendant główny Policji. Samodzielne pododdziały kontrterrorystyczne Policji podlegać mają bezpośrednio właściwym miejscowo komendantom wojewódzkim lub komendantowi stołecznemu Policji, a ich dowódcy będą powoływani, spośród oficerów służby kontrterrorystycznej przez komendantów wojewódzkich Policji lub komendanta stołecznego Policji, po zasięgnięciu opinii dowódcy BOA¹².

W opublikowanym uzasadnieniu projektu ustawy wskazano, że w celu zapewnienia odpowiedniego doboru kadry kierowniczej w służbie kontrterrorystycznej projekt przewiduje objęcie kandydatów na stanowisko dowódcy BOA i jego zastępców, a także dowódców samodzielnych pododdziałów kontrterrorystycznych Policji i ich zastępców, procedurą weryfikacji określoną w ustawie z 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych. Wskazany projekt zmian ustawowych przewiduje także możliwość odstąpienia od przestrzegania przepisów, zasad bezpieczeństwa i higieny służby, z zachowaniem wszelkich dostępnych w danych warunkach zabezpieczeń, jeżeli w czasie wykonywania zadań służbowych, w okolicznościach uzasadnionych stanem wyższej konieczności, policjant służby

¹⁰ jr, *Służba kontrterrorystyczna w Policji coraz bliżej*, 5 września 2018 r., <<https://www.infosecurity24.pl/sluzba-kontrterrorystyczna-w-policji-coraz-blizej>>, 5 września 2018 r.

¹¹ Tamże.

¹² Tamże.

kontrterrorystycznej stwierdzi, że istnieje prawdopodobieństwo uratowania zdrowia lub życia ludzkiego lub odwrócenia zagrożenia godzącego w bezpieczeństwo państwa. Zdaniem twórców proponowanych przepisów tego rodzaju zapisy pozwolą potencjalnie na wykorzystanie wszelkich środków w celu ratowania życia przez policjantów służby kontrterrorystycznej¹³.

Po pracy w podkomisji, a także komisji, ostatecznie 9 listopada 2018 r. sejm uchwalił rządową ustawę, która zakłada m.in. wydzielenie w Policji służby odpowiadającej za prowadzenie działań kontrterrorystycznych. W trakcie głosowania za uchwaleniem zmian ustawowych było aż 405 posłów, a jedynie dwóch obecnych na sali wstrzymało się od głosu. Co najistotniejsze, nikt z obecnych na głosowaniu posłów nie był przeciw. W trakcie wystąpień klubów usłyszeliśmy przede wszystkim, że parlamentarzyści dążą wspólnie do zwiększenia możliwości działań Policji i wokół tego istnieje swoisty konsens pomiędzy różnymi formacjami¹⁴. Senat 23 listopada jednomyślnie (84 senatorów głosowało „za”, nikt nie był „przeciw”, nikt się nie wstrzymał) poparł ustawę nowelizującą ustawę o Policji wprowadzającą służbę kontrterrorystyczną¹⁵.

„Art. 1. W ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o *Policji* (Dz. U. z 2017 r. poz. 2067, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 4: a) ust. 1 otrzymuje brzmienie: «1. Policja składa się z następujących rodzajów służb: kryminalnej, śledczej, spraw wewnętrznych, prewencyjnej, kontrterrorystycznej oraz wspomagającej działalność Policji w zakresie organizacyjnym, logistycznym i technicznym.», b) w ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie: «2) wyodrębnione oddziały prewencji;»;
- 2) po art. 5b dodaje się art. 5c w brzmieniu:

«Art. 5c. 1. Centralny Pododdział Kontrterrorystyczny Policji BOA, zwany dalej BOA, oraz samodzielne pododdziały kontrterrorystyczne Policji stanowią służbę kontrterrorystyczną, odpowiedzialną za prowadzenie działań kontrterrorystycznych oraz wspieranie działań jednostek organizacyjnych Policji w warunkach szczególnego zagrożenia lub wymagających użycia specjalistycznych sił i środków oraz specjalistycznej taktyki działania.

2. BOA jest jednostką organizacyjną Policji podległą bezpośrednio Komendantowi Głównemu Policji, a obsługę czynności wspomagających BOA w zakresie organizacyjnym, kadrowym, logistycznym i technicznym zapewnia komenda, przy pomocy której komendant główny Policji wykonuje swoje zadania.

¹³ Tamże.

¹⁴ jr, *Sejm uchwalił ustawę o służbie kontrterrorystycznej w Policji*, 9 listopada 2018 r., <<https://www.infosecurity24.pl/sejm-uchwalil-ustawe-o-sluzbie-kontrterrorystycznej-w-policji>>, 19 listopada 2018 r.

¹⁵ <<https://www.senat.gov.pl/>>, 23 listopada 2018 r.; Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2828), 6 listopada 2018 r., 171-27.NK.DOCX 1 VIII kadencja/druk 2828.

3. Samodzielne pododdziały kontrterrorystyczne Policji podlegają bezpośrednio właściwym miejscowo komendantom wojewódzkim Policji lub Komendantowi Stołecznemu Policji, a obsługę czynności wspomagających te pododdziały w zakresie organizacyjnym, kadrowym, logistycznym i technicznym zapewniają komendy, przy których są te pododdziały umiejscowione.

4. Dowódcę BOA powołuje, spośród oficerów służby kontrterrorystycznej, i odwołuje Komendant Główny Policji.

5. Zastępców dowódcy BOA powołuje, spośród oficerów służby kontrterrorystycznej, i odwołuje Komendant Główny Policji na wniosek dowódcy BOA.

6. Dowódcę samodzielnego pododdziału kontrterrorystycznego Policji powołuje, spośród oficerów służby kontrterrorystycznej, i odwołuje komendant wojewódzki Policji lub odpowiednio Komendant Stołeczny Policji po zasięgnięciu opinii dowódcy BOA.

7. Zastępców dowódcy samodzielnych pododdziałów kontrterrorystycznych Policji powołuje, spośród oficerów służby kontrterrorystycznej, i odwołuje komendant wojewódzki Policji lub odpowiednio Komendant Stołeczny Policji na wniosek dowódcy samodzielnego pododdziału kontrterrorystycznego Policji.

8. W razie zwolnienia stanowiska dowódcy BOA Komendant Główny Policji do czasu powołania nowego dowódcy powierza pełnienie obowiązków dowódcy BOA, na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy, wyznaczonemu oficerowi służby kontrterrorystycznej.

9. W celu realizacji działań, o których mowa w ust. 1, dowódca BOA oraz dowódcy samodzielnych pododdziałów kontrterrorystycznych Policji współdziałają z innymi jednostkami organizacyjnymi Policji oraz właściwymi instytucjami, w tym innych państw.

10. W przypadku prowadzenia działań kontrterrorystycznych w rozumieniu art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych dowódca BOA kieruje do działań samodzielne pododdziały kontrterrorystyczne Policji oraz koordynuje przygotowanie i wykorzystanie ich sił i środków do realizacji tych działań.

11. Kierujący działaniami antyterrorystycznymi, o którym mowa w art. 18 pkt 1 ustawy z 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych, powierza dowodzenie grupą kontrterrorystyczną policjantowi służby kontrterrorystycznej wskazanemu przez dowódcę BOA.

12. W przypadku wystąpienia zdarzenia o charakterze terrorystycznym działania kontrterrorystyczne są realizowane przez BOA oraz samodzielne pododdziały kontrterrorystyczne Policji przed innymi działaniami.»;

3) w art. 6da po wyrazach «art. 5b ust. 2 i 5,» dodaje się wyrazy «art. 5c ust. 4–7,»;

4) w art. 6e: a) w ust. 1 po wyrazach «art. 5b ust. 4 i 5,» dodaje się wyrazy «art. 5c ust. 4–7,», b) w ust. 3 po wyrazach «Komendanta BSWP,» dodaje się wyrazy «dowódcy BOA,»;

- 5) w art. 6i w pkt 3 w lit. a po wyrazach «komendantów i ich zastępców,» dodaje się wyrazy «dowódców jednostek organizacyjnych i ich zastępców,»;
- 6) w art. 7 w ust. 1 w pkt 9 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 10–12 w brzmieniu: «10) organizację i zakres działania BOA oraz zasady współdziałania z innymi jednostkami organizacyjnymi Policji; 11) strukturę organizacyjną i etatową samodzielnych pododdziałów kontrterrorystycznych Policji; 12) szczegółowe warunki odbywania doskonalenia zawodowego dla służby kontrterrorystycznej.»;
- 7) w art. 35a po ust. 3b dodaje się ust. 3c i 3d w brzmieniu: «3c. W stosunku do policjantów pełniących służbę lub ubiegających się o podjęcie służby w BOA test i badania zarządza Komendant Główny Policji. 3d. W stosunku do policjantów pełniących służbę lub ubiegających się o podjęcie służby w samodzielnym pododdziale kontrterrorystycznym Policji test i badania zarządza właściwy miejscowo komendant wojewódzki lub Komendant Stołeczny Policji.»;
- 8) w art. 71a dodaje się ust. 8–10 w brzmieniu: «8. W czasie wykonywania zadań, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1 i 3a, w okolicznościach uzasadnionych stanem wyższej konieczności, policjant służby kontrterrorystycznej może odstąpić od przestrzegania przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny służby, z zachowaniem dostępnych w danych warunkach zabezpieczeń, jeżeli w jego ocenie, dokonanej w miejscu i czasie wykonywania zadania, istnieje prawdopodobieństwo uratowania życia ludzkiego lub odwrócenia zagrożenia godzącego w bezpieczeństwo państwa. 9. Za przygotowanie i zapewnienie właściwych warunków bezpieczeństwa i higieny służby w trakcie realizacji szkolenia zawodowego lub doskonalenia zawodowego, w szczególności prowadzonych z użyciem środków przymusu bezpośredniego, środków ochrony indywidualnej lub broni palnej odpowiedzialni są odpowiednio: Komendant Główny Policji, Komendant CBŚP, Komendant BSWP, komendanci wojewódzcy Policji, Komendant Stołeczny Policji, komendanci powiatowi (miejscy) Policji, komendanci rejonowi Policji, dyrektor instytutu badawczego, Komendant Wyższej Szkoły Policji i komendanci szkół policyjnych. 10. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki bezpieczeństwa i higieny służby w trakcie realizacji szkolenia lub doskonalenia, o których mowa w ust. 9, oraz szczegółowe warunki uczestnictwa w tym szkoleniu lub doskonaleniu, uwzględniając konieczność właściwego ich przygotowania oraz właściwość i specyfikę służby w Policji.»;
- 9) po art. 71c dodaje się art. 71d w brzmieniu: «Art. 71d. W przypadku policjantów delegowanych do czasowego pełnienia służby w innej jednostce organizacyjnej Policji lub w innej miejscowości przełożony w jednostce, do której policjant został delegowany, realizuje w stosunku do niego zadania, o których mowa w art. 71a–71c.»;

- 10) w art. 110 ust. 15 otrzymuje brzmienie: «15. Komendant Główny Policji przyznaje nagrody roczne Komendantowi CBŚP, dowódcy BOA, komendantom wojewódzkim Policji (Komendantowi Stołecznemu Policji), komendantom szkół policyjnych i ich zastępcom oraz rektorowi Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie i osobie pełniącej w uczelni służb państwowych funkcję kierowniczą do spraw realizacji zadań uczelni jako jednostki organizacyjnej właściwej służby. Komendantowi BSWP oraz jego zastępcom przyznaje nagrodę roczną, na wniosek Inspektora Nadzoru Wewnętrzznego, minister właściwy do spraw wewnętrznych.»;
- 11) w art. 133 w ust. 8 w pkt 3 po wyrazach «Komendanta CBŚP,» dodaje się wyrazy «dowódcy BOA,».

Art. 2. W ustawie z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych (Dz. U. poz. 491, z późn. zm.) w art. 11a w ust. 3 w pkt 2 w lit. a wyraz «szefów» zastępuje się wyrazami «dowódców jednostek organizacyjnych».

Art. 3. W ustawie z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. z 2017 r. poz. 2195 oraz z 2018 r. poz. 650, 1115, 1544, 1629 i 1699) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 11 w ust. 3 pkt 7b otrzymuje brzmienie: «7b) w wyodrębnionych oddziałach prewencji, o których mowa w art. 4 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2017 r. poz. 2067, z późn. zm.), w Centralnym Pododdziale Kontrterrorystycznym Policji BOA oraz w samodzielnych pododdziałach kontrterrorystycznych Policji, o których mowa w art. 5c ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji;»;

2) w art. 42 ust. 2a otrzymuje brzmienie: «2a. W sytuacji wystąpienia zdarzeń o charakterze terrorystycznym w rozumieniu art. 2 pkt 7 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych kierujący akcją medyczną koordynuje medyczne czynności ratunkowe i wspomaga kierującego działaniami antyterrorystycznymi, o którym mowa w art. 41 ust. 4 pkt 6.».

Art. 4. W ustawie z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1120 oraz z 2018 r. poz. 106, 138, 730 i 912) w art. 35 w ust. 4:

1) w pkt 1 lit. c otrzymuje brzmienie: «c) wobec użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 8 lub pkt 12 lit. b–d, Komendant Główny Policji, Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji, Komendant Biura Spraw Wewnętrznych Policji, dowódca Centralnego Pododdziału Kontrterrorystycznego Policji BOA, właściwy miejscowo komendant wojewódzki (Stołeczny) Policji albo osoby przez nich upoważnione;»;

2) w pkt 8 średnik zastępuje się kropką i uchyla się pkt 9.

Art. 5. W ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o komisjach lekarskich podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 481, 730 i 912) w art. 7 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie: «W stosunku do kandydatów do Centralnego Pododdziału Kontrterrorystycznego Policji BOA oraz samodzielnego pododdziału kontrterrorystycznego Policji lub w stosunku do funkcjonariuszy pełnią-

cych służbę w tych pododdziałach orzeczenie komisji lekarskiej zawiera również jedno z następujących określeń:».

Art. 6. Komendant Główny Policji ustali tymczasowy regulamin organizacyjny Centralnego Pododdziału Kontrterrorystycznego Policji BOA. Regulamin ten obowiązuje do czasu ustalenia regulaminu w trybie określonym w art. 7 ust. 4 ustawy zmienianej w art. 1, jednak nie dłużej niż przez okres 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 7. Sprawy wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy w Biurze Operacji Antyterrorystycznych Komendy Głównej Policji albo w samodzielnych pododdziałach antyterrorystycznych Policji, albo w stosunku do policjantów oraz pracowników tych jednostek organizacyjnych Policji prowadzi się odpowiednio w Centralnym Pododdziale Kontrterrorystycznym Policji BOA lub przed Komendantem Głównym Policji albo w samodzielnym pododdziale kontrterrorystycznym Policji lub przed właściwym komendantem wojewódzkim Policji albo przed Komendantem Stołecznym Policji, chyba że dalsze prowadzenie tych spraw należy wyłącznie do Komendanta Głównego Policji lub komendy, przy pomocy której wykonuje on swoje zadania. Wszystkie podjęte w tych sprawach czynności pozostają w mocy.

Art. 8. 1. Policjanci, którzy w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy pełnili służbę w Biurze Operacji Antyterrorystycznych Komendy Głównej Policji, stają się policjantami Centralnego Pododdziału Kontrterrorystycznego Policji BOA, a pracownicy Policji zatrudnieni w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy w Biurze Operacji Antyterrorystycznych Komendy Głównej Policji pozostają pracownikami Komendy Głównej Policji.

2. Policjanci, którzy w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy pełnili służbę w samodzielnych pododdziałach antyterrorystycznych Policji, oraz pracownicy Policji zatrudnieni w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy w samodzielnych pododdziałach antyterrorystycznych Policji stają się odpowiednio policjantami oraz pracownikami samodzielnych pododdziałów kontrterrorystycznych Policji w rozumieniu ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

3. Do pracowników Biura Operacji Antyterrorystycznych Komendy Głównej Policji oraz samodzielnych pododdziałów antyterrorystycznych Policji stosuje się odpowiednio przepisy art. 231 § 4 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. — Kodeks pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 917, 1000, 1076, 1608 i 1629).

Art. 9. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 1 pkt 8 w zakresie art. 71a ust. 9 i 10, które wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia¹⁶.

Rozwiązaniem pragmatycznym jest pozostawienie w nazwie Centralnego Pododdziału Kontrterrorystycznego Policji skrótu BOA. Dotychczasowa, wieloletnia aktywność Biura Operacji Antyterrorystycznych KGP przelożyła się na identyfikowanie pododdziału ze skrótem BOA. Jego zachowanie

¹⁶ Ustawa z 9 listopada 2018 r. o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw (DzU z 2019 r., poz. 15).

wskazuje na ciągłość organizacyjno-funkcjonalną i nie wprowadza niepotrzebnego zamieszania u partnerów zagranicznych, przede wszystkim w ramach stowarzyszenia europejskich pododdziałów kontrterrorystycznych Policji — ATLAS¹⁷.

Zmiany w ustawie o Policji powodują, że Centralny Pododdział Kontrterrorystyczny Policji BOA staje się jednostką, a nie jak dotychczas komórką organizacyjną Policji. Zgodnie z zarządzeniem nr 1041 komendanta głównego Policji¹⁸ § 2 pkt 1: „jednostka organizacyjna Policji, zwana dalej „jednostką Policji” — KGP, komendę wojewódzką Policji, komendę powiatową Policji, komisariat Policji, komisariat specjalistyczny Policji, Wyższą Szkołę Policji w Szczytnie, szkołę policyjną, oddział prewencji Policji, samodzielny pododdział prewencji Policji, samodzielny pododdział antyterrorystyczny Policji oraz ośrodek szkolenia Policji; natomiast komórka organizacyjna to zgodnie z pkt 5 — „komórka organizacyjna, zwana dalej «komórką» — wyodrębnioną część struktury organizacyjnej”. BOA, stając się jednostką Policji, zyskało większą samodzielność, przestało być komórką organizacyjną Komendy Głównej Policji¹⁹.

Nowelizacja ustawy tworzy pragmatyczny, adekwatny do aktualnych zagrożeń, system zdolny do reagowania na zdarzenia o charakterze terrorystycznym opartym na Centralnej Jednostce Kontrterrorystycznej Policji BOA — odpowiedzialnej za system i standard szkolenia, koordynację i organizację działań opartą na jednolitym standardzie planowania, przygotowania i dowodzenia działaniami bojowymi. Wprowadza także scentralizowany sposób dowodzenia i zarządzania siłami i środkami jednostek kontrterrorystycznych z wszystkich komend wojewódzkich Policji w przypadku prowadzenia działań kontrterrorystycznych. System ten (służba kontrterrorystyczna) składa się z Centralnego Pododdziału Kontrterrorystycznego Policji BOA oraz samodzielnych pododdziałów kontrterrorystycznych Policji. Nałożenie na dowódcę BOA powyższych obowiązków daje mu podstawę do monitorowania na bieżąco stanu sił i środków samodzielnych pododdziałów kontrterrorystycznych Policji. Dzięki temu, w przypadku rozpoczęcia prowadzenia działań kontrterrorystycznych nie musi zbierać tych informacji, a wiedza nie tylko o stanie sił i środków, ale również o ich zdolnościach bojowych pozwoli mu sprawnie nimi zarządzać²⁰.

Zmiany nie powodują ograniczenia kompetencji komendantów wojewódzkich wobec samodzielnych pododdziałów kontrterrorystycznych Policji. Pododdziały kontrterrorystyczne Policji, tak jak ma to miejsce obecnie, podlegać będą właściwym komendantom wojewódzkim, a ich głównym zadaniem, oprócz prowadzenia działań kontrterrorystycznych, będzie

¹⁷ K. Masiul, K. Jałoszyński, *Służba kontrterrorystyczna*, maszynopis niepublikowany, Warszawa 2018.

¹⁸ Zarządzenie nr 1041 komendanta głównego Policji z 28 września 2007 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji i zakresu działania komend, komisariatów i innych jednostek organizacyjnych Policji (Dz. Urz. KGP z 15 października 2007 r., nr 18, poz. 135).

¹⁹ K. Masiul, K. Jałoszyński, *Opracowanie...*, wyd. cyt.

²⁰ Tamże.

realizacja działań bojowych na rzecz właściwych miejscowo jednostek i komórek organizacyjnych Policji w przypadku potrzeby prowadzenia działań wymagających stosowania specjalistycznych sił i środków oraz specjalistycznej taktyki²¹.

Z komendantów wojewódzkich Policji została zdjęta odpowiedzialność za unifikację wyszkolenia i przygotowanie do prowadzenia działań bojowych. BOA przejął centralną koordynację i nadzór nad przygotowaniem do prowadzenia działań przez wszystkie pododdziały kontrterrorystyczne Policji. Taki nadzór nad przygotowaniem do działań ma pierwszorzędne znaczenie w sytuacji zaistnienia zdarzenia o charakterze terrorystycznym lub kilku takich zdarzeń występujących sekwencyjnie, ponieważ wymaga współdziałania kilku podmiotów operujących w jednolitym standardzie dowodzenia, planowania, wyszkolenia i sposobu realizacji zadania. Dzięki temu powstanie jednolity standard wyszkolenia tych jednostek²².

W nowelizacji ustawy wprowadzono także zapis, funkcjonujący już w innych służbach, umożliwiający policjantom służby kontrterrorystycznej, w przypadku ratowania życia ludzkiego lub odwrócenia zagrożenia godzącego w bezpieczeństwo państwa, odstąpienie od przestrzegania zasad bezpieczeństwa i higieny służby. Policjanci z zachowaniem dostępnych w danych warunkach zabezpieczeń, wobec braku specjalistycznego uzbrojenia, wyposażenia lub innego sprzętu będą mogli zastosować środek zastępczy. Ponadto fizyczne warunki i umiejętności funkcjonariusza mogą zastąpić możliwość użycia etatowego uzbrojenia czy wyposażenia²³.

Sekwencja aktywności legislacyjnej i organizacyjnej, jeśli chodzi o działania sił kontrterrorystycznych, w latach 2016–2018, wpisuje się pozytywnie w merytoryczne i pragmatyczne zorganizowanie tego obszaru bezpieczeństwa państwa w naszym kraju. Daje silne fundamenty do stabilnego i niezagrażonego rozwoju formacji kontrterrorystycznych w Policji. Nie należy zapominać, że jeszcze niedawno (2015 r.) jednym z podjętych — na szczęście nieskutecznych, działań przez wówczas powołanego na stanowisko komendanta głównego Policji — insp. Z. Maja, było rozwiązanie Biura Operacji Antyterrorystycznych i utworzenie z jego etatów bliżej nieokreślonej struktury organizacyjnej — substytutu policyjnych sił specjalnych w ramach Centralnego Biura Śledczego Policji, opartego na rozwiązaniach organizacyjnych niemających nic wspólnego ze standardami przypisanymi tego typu formacjom. Można antycypować, że główną przesłanką takich działań było wykazanie przełożonym zmniejszenia stanu osobowego Komendy Głównej Policji. Nie była to sytuacja nowa. W przeszłości „granie etatami” Biura Operacji Antyterrorystycznych w ramach „kreatywnej księgowości” miało już miejsce. Ustawowe wyodrębnienie służby kontrterrorystycznej daje solidne zabezpieczenie przed tego typu pokusami w przyszłości.

²¹ Tamże.

²² Tamże.

²³ Tamże.

Słowa kluczowe: kontrterroryzm, pododdział kontrterrorystyczny, policja, ustawa

Streszczenie: Od 2016 r. podejmowane są działania w zakresie unormowania formalno-prawnego i organizacyjnego działań kontrterrorystycznych. Pierwszym etapem było uchwalenie w 2016 r. ustawy o działaniach antyterrorystycznych. Ustawa wyodrębniła dwa rodzaje działań w ramach walki z terroryzmem i przeciwdziałaniem mu: działania antyterrorystyczne i kontrterrorystyczne. Obowiązek przygotowania i prowadzenia działań kontrterrorystycznych ustawa nałożyła na Policję. W 2017 r. komendant główny Policji na swoim poziomie dokonał reorganizacji pododdziałów antyterrorystycznych Policji, tworząc w całym kraju samodzielne pododdziały antyterrorystyczne Policji oraz przekształcając istniejące w siedmiu województwach sekcje antyterrorystyczne w Samodzielne Pododdziały Antyterrorystyczne Policji. W 2018 r. uchwalono nowelizację ustawy o Policji, która to wyodrębniła nowy rodzaj służby w Policji: służbę kontrterrorystyczną. Konsekwencją noweli ustawowej było przekształcenie Biura Operacji Antyterrorystycznych KGP w Centralny Pododdział Kontrterrorystyczny Policji — BOA, natomiast samodzielne pododdziały antyterrorystyczne Policji w samodzielne pododdziały kontrterrorystyczne Policji.

Keywords: counter-terrorism, counterterrorism unit, Police, act

Summary: Starting from 2016, activities are undertaken in the field of formal-legal and organizational regulation of counterterrorism activities. The first stage taken in 2016 was the adoption of the law on counter-terrorism activities, the Act identified two types of actions in the framework of the fight and counteracting terrorism: anti-terrorism and counterterrorist activities. The Act imposed on the Police the obligation to prepare and conduct counterterrorism activities. In 2017, the Chief Police Commander reorganized at his level the police anti-terrorist subunits creating the Independent Police Counter-Terror Subunits throughout the country, transforming the anti-terrorist sections in SPAPs existing in 7 provinces. In 2018, the amendment of the Police Act was passed, which separated a new type of service in the Police: counter-terror service. The consequence of the statutory amendment was the transformation of the Bureau of Counter-Terrorist Operations in the Central Police Counter-terror Sub-department — “BOA”, and the Independent Police Counter-Subunits in the Independent Counterterrorism Sub-units of the Police.